

KONGSBERG

KVARTALS RAPPORT 3. KVARTAL 2019

KONGSBERG

GEIR HÅØY
konsernsjef

«Vi leverer et kvartal med solid vekst i alle forretningsområder, både fra eksisterende virksomhet og fra oppkjøpte selskaper. Ordreinngangen, spesielt på forsvarssiden, har vært meget sterk. NASAMS-kontrakten med Qatar er konsernets største enkeltordre noen sinne. Kongsberg Defence & Aerospace har nå en ordresreserve på rekordhøye 20 milliarder kroner, noe som gir grunnlag for solid vekst i årene som kommer. I Kongsberg Maritime er det god ordreinngang innen marin robotikk og for ettermarkedet, men noe svakere for nybygg. Avtalen med Shell om digitalisering av Nyhamna, etablerer Kongsberg Digital som markedsleder i markedet for dynamiske digitale tvillinger.

Det er positiv lønnsomhetsutvikling i hele konsernet og integrasjonen av Commercial Marine er foran planen.»

Hovedpunkter

KONGSBERG

Økt ordreinngang og 92 prosent vekst i driftsinntekter til MNOK 6.046, hvorav 22 prosent organisk vekst. Integrasjonen av de oppkjøpte selskapene er foran planen.

KONGSBERG MARITIME

137 prosent vekst i driftsinntekter til MNOK 4.255, hvorav 21 prosent organisk vekst. Bedret lønnsomhet i «tidligere KM» sammenliknet med 3. kvartal 2018. Positiv resultatutvikling fra Commercial Marine (CM).

KONGSBERG DEFENCE & AEROSPACE

34 prosent vekst i driftsinntekter til MNOK 1.578, hvorav 23 prosent organisk vekst. Bedret lønnsomhet og rekordhøy ordreinngang. Ordreserven er nå over NOK 20 milliarder. Dette er opp over NOK 9 milliarder siden årsskiftet.

KONGSBERG DIGITAL

Økning i driftsinntekter og bedret lønnsomhet. Gjennombruddskontrakt på dynamisk digital tvilling etter kvartalets avslutning.

Nøkkeltall

MNOK	1.7. - 30.9.			1.1. - 30.9.			2018
	2019	2019 eks. IFRS 16	2018	2019	2019 eks. IFRS 16	2018	
Driftsinntekter	6 046	6 046	3 154	15 917	15 917	10 233	14 381
EBITDA	535	417	347	1 428	1 125	874	1 394
EBITDA (%)	8,8	6,9	11,0	9,0	7,1	8,5	9,7
EBIT	230	209	240	629	578	539	945
EBIT (%)	3,8	3,5	7,6	4,0	3,6	5,3	6,6
Resultat før skatt	153	169	195	461	507	453	844
Resultat etter skatt	115	136	155	358	404	360	704
EPS (NOK)	0,62	0,72	1,29	1,97	2,22	3,01	5,58
Ordreinngang	12 325	12 325	4 477	25 708	25 708	12 715	16 574

MNOK	30.9. 2019	30.6. 2019	31.12. 2018
Egenkapitalandel (%) eks. IFRS 16	38,1	38,2	45,7
Egenkapitalandel (%)	35,7	35,7	-
Netto rentebærende gjeld ¹⁾	423	(173)	(5 706)
Arbeidskapital ²⁾	1 666	765	(14)
ROACE (%) ³⁾	9,5	11,0	12,5
Ordrereserve	34 244	27 774	17 283
Antall ansatte	10 807	10 802	6 842

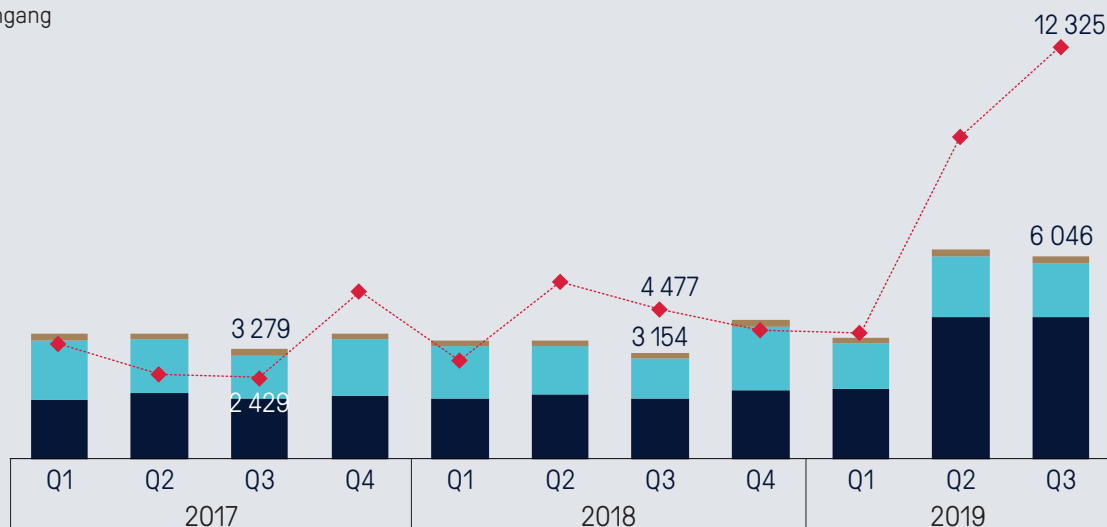
¹⁾ Netto rentebærende gjeld er nettobeløpet av regnskapslinjene «Betalingmidler» og kort- og langsiktig rentebærende gjeld, eksklusive leasingforpliktelse.

²⁾ Omløpsmidler (unntatt betalingsmidler) fratrukket ikke-rentebærende kortsiktig gjeld (unntatt betalbar skatt). Finansielle instrumenter bokført til virkelig verdi inngår ikke i arbeidskapitalen.

³⁾ 12 måneders rullerende EBIT eksklusive IFRS 16 dividert på 12 måneders gjennomsnittlig egenkapital og netto rentebærende gjeld. Netto rentebærende gjeld er justert for kjøpesummen av Rolls-Royce Commercial Marine i forhold til det som er rapportert i 1. kvartal.

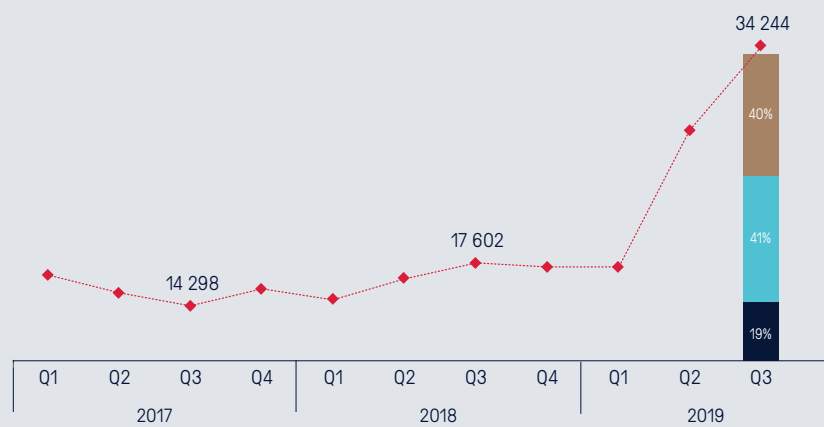
DRIFTSINNTEKTER OG ORDREINNGANG

Driftsinntekter
 ◆ KM ◆ KDA ◆ ØVRIG
 ◆ Ordreinngang

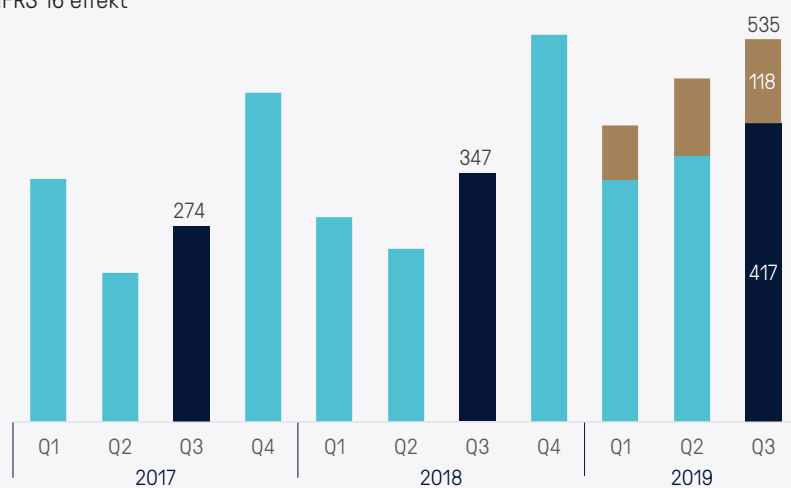
ORDRERESERVE

◆ 2019 ◆ 2020 ◆ 2021+
◆ Ordresreserve

EBITDA

◆ IFRS 16 effekt

EPS

◆ EPS eks. IFRS 16 effekt
◆ EPS ink. IFRS 16 effekt

2019-regnskapet er hensyntatt IFRS 16, 2018-tallene er ikke omarbeidet. For sammenlikningsformål er tall eksklusive IFRS 16-effekter tatt inn flere steder i rapporten. Der dette er gjort er det konkretisert.

Resultat, marked og ordre

Driftsinntektene i 3. kvartal ble MNOK 6.046 mot MNOK 3.154 samme kvartal i fjor. Vekst fra oppkjøpte selskaper utgjorde MNOK 2.215. Konsernet har hittil i år driftsinntekter på MNOK 15.917 mot MNOK 10.233 i samme periode i 2018. Justert for oppkjøpte selskaper utgjør veksten i driftsinntektene 13,7 prosent hittil i år.

EBITDA i 3. kvartal ble MNOK 535, en EBITDA-margin på 8,8 prosent mot MNOK 347 (11,0 prosent) samme kvartal i fjor. Eksklusive IFRS 16 effekter er EBITDA i kvartalet MNOK 417 og EBITDA-margin 6,9 prosent. Justert EBITDA¹ i kvartalet er MNOK 687 (MNOK 569 eksklusive IFRS 16 effekter).

Hittil i år er EBITDA MNOK 1.428 (9,0 prosent) mot 874 (8,5 prosent) samme periode i 2018. Eksklusive IFRS 16 effekter er EBITDA hittil i år 1.125 (7,1 prosent). Justert EBITDA¹ hittil i år er MNOK 1.637 (MNOK 1.334 eksklusive IFRS 16 effekter).

¹⁾ Justert EBITDA viser konsernets EBITDA før poster som krever særskilt forklaring. Dette gjelder restrukturerings/integrasjonskostnader og gevinst/tap ved salg av virksomhet.

Oppstilling av justert EBITDA 2019 (MNOK):

	TOT	Q3	Q2	Q1
Justert EBITDA inklusive IFRS 16	1 637	687	564	386
EBITDA-effekt, gevinst ved salg av Kongsberg Evotec	107	-	-	107
Integrasjonskostnader Commercial Marine	(229)	(96)	(54)	(79)
Restruktureringskostnader Commercial Marine	(87)	(56)	(31)	-
EBITDA inklusive IFRS 16 effekter	1 428	535	479	414
IFRS 16 effekter på EBITDA	(303)	(118)	(108)	(76)
EBITDA eksklusive IFRS 16 effekter	1 125	417	371	338

Ordreinngangen i 3. kvartal ble MNOK 12.325, mot 4.477 samme kvartal i fjor. Av ordreinngangen i kvartalet utgjør CM MNOK 1.840. Book/Bill i kvartalet er 2,04. KONGSBERG har hittil i år en ordreinngang på MNOK 25.708 mot MNOK 12.715 i samme periode i fjor. KONGSBERG har med dette over doblet ordreinngangen hittil i år sammenliknet med fjoråret, hvor om lag 35 prosent av veksten kommer fra oppkjøpte selskaper.

Ordreserven ved utgangen av 3. kvartal var MNOK 34.244, mot MNOK 17.602 på samme tid i fjor. CMs andel av ordreserven utgjør MNOK 7.077.

DRIFTSINNTEKTER

6.046

MNOK

EBITDA - MARGIN

8,8%

ORDREINNGANG

12.325

MNOK

Kontantstrøm

KONGSBERG har en netto reduksjon i betalingsmidler på MNOK 855 i 3. kvartal. Netto kontantstrøm fra driftsaktiviteter er negativ med MNOK 360. EBITDA er MNOK 535 samtidig som det er en økning i omløpsmidler og andre driftsrelaterte poster med MNOK 895. Dette er hovedsakelig knyttet til oppbygging av prosjektrelatert arbeidskapital i KDA og midlertidige balanseførte valutaeffekter. Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter er negativ med MNOK 172. Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter er negativ med MNOK 403, dette inkluderer nedbetaling av obligasjonslån KOG07 med MNOK 250.

Hittil i år er netto betalingsmidler redusert med MNOK 6.371, hovedsakelig knyttet til oppkjøpet av Rolls-Royce Commercial Marine (RRCM) og oppbygging av arbeidskapital i KDA.

Balanse

Konsernet har rentebærende gjeld på til sammen MNOK 4.090. Ved utgangen av kvartalet består langsiktig rentebærende gjeld av fem obligasjonslån på til sammen MNOK 3.450, og annen langsiktig rentebærende gjeld på MNOK 20. I tillegg er ett obligasjonslån på MNOK 550 klassifisert som kortsiktig rentebærende gjeld. Total kortsiktig rentebærende gjeld er MNOK 620. Obligasjonslån KOG07 (MNOK 250) ble nedbetalt i september. Se note 6. Konsernet har MNOK 3.667 i betalingsmidler ved utgangen av 3. kvartal mot MNOK 10.038 ved utgangen av 4. kvartal 2018.

Netto rentebærende gjeld er ved utgangen av kvartalet på MNOK 423 mot MNOK -5.706 ved utgangen av 2018. Foreløpig oppgjør for kjøpet av RRCM fant sted 1. april 2019 og er hovedårsaken til endringen i netto rentebærende gjeld i hittil i år.

Konsernet har i tillegg en syndikert og kommittert lånefasilitet på MNOK 2.300, og en kassekreditt på MNOK 500. Disse er ubenyttet i 2019.

Totalbalansen har økt med MNOK 7.673 hittil i år, hovedsakelig som følge av oppkjøpet av RRCM og Aerospace Industrial Maintenance (AIM).

NETTO RENTEBÆRENDE GJELD

423

MNOK

EGENKAPITALANDEL

35,7%

MNOK	30.9.		30.6.		31.12.
	2019	2019 eks. IFRS 16	2019	2019 eks. IFRS 16	2018
Egenkapital	12 618	12 665	12 341	12 370	12 626
Egenkapitalandel (%)	35,7	38,1	35,7	38,2	45,7
Totalkapital	35 331	33 261	34 575	32 420	27 658
Arbeidskapital ¹⁾	1 666	1 666	765	765	(14)
Rentebærende gjeld	4 090	4 090	4 349	4 349	4 332
Betalingsmidler	3 667	3 667	4 522	4 522	10 038
Netto rentebærende gjeld ¹⁾	423	423	(173)	(173)	(5 706)

¹⁾ Se definisjoner note 12

Valuta

Selskapets valutapolicy innebærer at kontraktsfestede valutastrømmer blir sikret med terminkontrakter (virkelig verdisikringer). I tillegg sikres en andel av valutaeksponeringen i store forpliktende tilbud der sannsynligheten for kontrakt er høy (kontantstrømsikringer). Selskapets portefølje av kontantstrømsikringer har en virkelig verdi på MNOK -165 ved utgangen av kvartalet, som er bokført mot egenkapitalen. Se også note 6. Betydelige leveransekontrakter vil kunne påvirke selskapets likviditet ved endring av kontraktsfestede valutastrømmer.

Produktutvikling

KONGSBERG investerer kontinuerlig i produktutvikling, gjennom egenfinansierte og kundefinansierte programmer. Total egenfinansiert produktutvikling og -vedlikehold er MNOK 332 i kvartalet, hvorav MNOK 48 er balanseført. Se tabell i note 7. Egenfinansiert utvikling ført på balansen i kvartalet er i hovedsak knyttet til prosjekter i KDI og KDA.

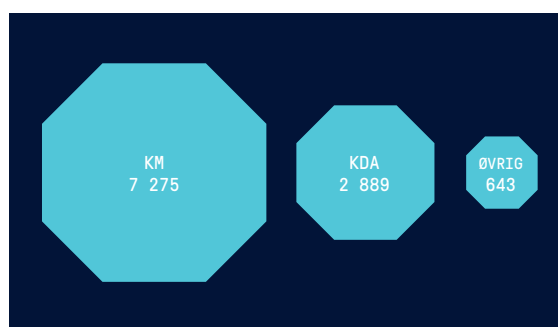
De største balanseførte prosjektene ved utgangen av kvartalet er knyttet til utvikling av digital plattform (Kognifai), Joint Strike Missile (JSM), medium kaliber våpenstasjon (MCT), nye integrerte fartøysløsninger og fjernstyrte kontrolltårn for flyplasser.

I tillegg kommer kundefinansiert utvikling, enten som en del av et leveranseprosjekt eller som et spesifisert utviklingsoppdrag. Totale kostnader til produktutvikling og -vedlikehold utgjør over tid om lag ti prosent av driftsinntektene.

Personalforhold

Selskapet har 10.807 medarbeidere ved utgangen av kvartalet. Det er en netto reduksjon på 63 ansatte i KM som i hovedsak er knyttet til restrukturering og integrasjon av CM. I forbindelse med restruktureringen av CM er det annonsert at antall ansatte skal reduseres med om lag 450. Ved utgangen av 3. kvartal har 259 avsluttet arbeidsforholdet, signert sluttavtale, eller fått melding om at arbeidsforholdet blir avsluttet. Den videre nedbemanningsprosessen er iverksatt. I KDA er antall ansatte økt med 59 i kvartalet som følge av økt aktivitet knyttet til nye prosjekter og sterkt voksende ordresreserve.

Antall ansatte per område

Øvrig virksomhet

Øvrig virksomhet består av Kongsberg Digital (KDI), eiendomsvirksomhet og konsernfunksjoner.

KDI har i 2019 en betydelig økt omsetning og bedret lønnsomhet sammenliknet med fjoråret. Driftsinntektene begynte å øke høsten 2018 og dette har fortsatt gjennom 2019. Driftsinntektene hittil i år er over 30 prosent høyere enn samme periode i 2018. Lønnsomheten er også betydelig forbedret som følge av økt volum og lavere kostnader. Book/bill i kvartalet er på 0,99 og 1,07 hittil i år. I oktober inngikk KDI en avtale med Shell om digitalisering av Nyhamna. Dette er et gjennombrudd for den digitale satsningen i KONGSBERG.

Kongsberg Aviation Maintenance Services As

Kjøpet av Aerospace Industrial Maintenance Norway AS ble gjennomført 29. mai 2019 og den nye enheten (Kongsberg Aviation Maintenance Services AS) rapporteres som en del av Kongsberg Defence & Aerospace fra og med 29. mai 2019. Se note 11.

Commercial Marine

Kjøpet av Rolls-Royce Commercial Marine ble gjennomført 1. april 2019 og den nye enheten (Commercial Marine) rapporteres som en del av Kongsberg Maritime fra og med 2. kvartal 2019.

Integrasjons- og restruktureringsprosessen av CM består i første omgang av systematisk uthenting av kostnadssynergier. Disse realiseres som en konsekvens av samlokalisering, reduksjon i stab og støttefunksjoner, samordning av IT-systemer og produktoptimalisering. Målet for 2019 har vært en realisering av MNOK 200 i kostnadssynergier med fullårseffekt. Integrasjonen og gjennomføringen av tiltak for kostnadsbesparelser har god fremdrift og ligger foran planen. Vi forventer derfor å realisere MNOK 50 høyere kostnadsbesparelser og justerer i den forbindelse målet for 2019 opp til MNOK 250 i fullårseffekt.

Viktige hendelser etter balansedagen

Forhandlingene med Rolls-Royce om endelig kjøpspris ble avsluttet i oktober 2019 og medførte at KONGSBERG fikk tilbakebetalt MNOK 244. Forventet netto utgående kontantstrøm knyttet til kjøpet er redusert fra MNOK 5.145 til MNOK 4.862. Foreløpig merverdianalyse ble presentert i 1. kvartalsrapporten 2019. Oppdatert merverdianalyse vil bli presentert i 4. kvartalsrapporten.

KONGSBERG MARITIME

Bakgrunn

1. april 2019 ble kjøpet av Rolls-Royce Commercial Marine (RRCM) fra Rolls-Royce plc. gjennomført, og i etterkant er RRCM integrert i Kongsberg Maritime (KM). Den oppkjøpte enheten er videre omtalt som Commercial Marine (CM). Fra og med 2. kvartal 2019 ble resultatene for CM konsolidert inn i de rapporterte resultatene for KM.

For likevel å kunne vise sammenliknbar utvikling mot 3. kvartal 2018, vil resultatene i det følgende presenteres både totalt for det sammenslåtte KM, samt for «tidligere KM» og for CM, heretter benevnt som:

- KM: Det integrerte, «nye» Kongsberg Maritime, som er en ledende totalleverandør til den maritime industrien, og som består av følgende divisjoner: Sensors & Robotics, Integrated Solutions, Propulsion & Engines, Systems & Deck Machinery, og Global Customer Support.
- «Tidligere KM»: Består av Sensors & Robotics, Integrated Solutions; og Global Customer Support.
- CM: Består av Propulsion & Engines, Systems & Deck Machinery, og Marine Services (tilsvarende Global Customer Support i «tidligere KM»).

Resultat

Driftsinntektene ble MNOK 4.255 i 3. kvartal mot MNOK 1.798 samme kvartal i fjor. Organisk vekst utgjør 21 prosent. Driftsinntekter fra CM var MNOK 2.089 i kvartalet. Veksten er hovedsakelig drevet av Sensors & Robotics og Integrated Solutions, sistnevnte i hovedsak knyttet til leveranser til LNG-fartøy.

Akkumulerte driftsinntekter hittil i år ble MNOK 10.549, opp fra MNOK 5.504 på samme tid i 2018. Organisk vekst utgjør om lag 17 prosent. CM har akkumulerte driftsinntekter i andre- og tredje kvartal på MNOK 4.118, en økning på om lag 2 prosent sammenliknet med 2018.

EBITDA ble MNOK 271 i 3. kvartal, en EBITDA-margin på 6,4 prosent mot MNOK 205 (11,4 prosent) samme kvartal i fjor. Eksklusive IFRS 16 effekter er EBITDA i kvartalet MNOK 189 og EBITDA-margin 4,4 prosent. Justert EBITDA¹ i kvartalet er MNOK 423.

Akkumulert EBITDA hittil i år ble MNOK 714, og EBITDA-margin ble 6,8 prosent mot MNOK 454 (8,2 prosent) samme periode i fjor. Eksklusive IFRS 16 effekter er EBITDA hittil i år MNOK 499 og EBITDA-margin 4,7 prosent. Justert EBITDA¹ hittil i år er MNOK 923.

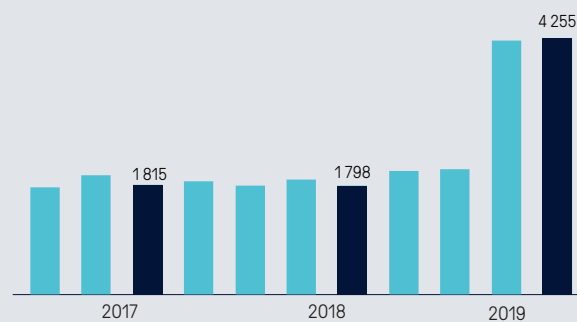
¹Justert EBITDA viser konsernets EBITDA før poster som krever særskilt forklaring. Dette gjelder restrukturerings/integrasjonskostnader og gevinst/tap ved salg av virksomhet.

NØKKELTALL

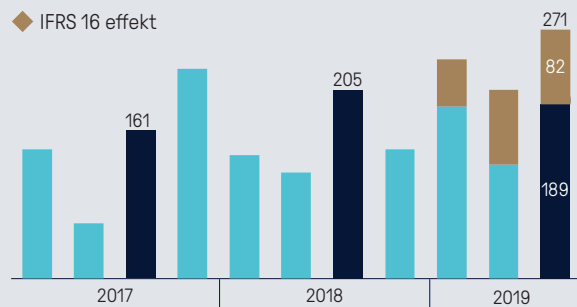
MNOK	1.7 - 30.9.		1.1. - 30.9.		2018
	2019	2018	2019	2018	
Driftsinntekter	4 255	1 798	10 549	5 504	7 545
EBITDA eks. IFRS 16	189	205	499	454	594
EBITDA	271	-	714	-	-
EBITDA (%) eks. IFRS 16	4,4	11,4	4,7	8,2	7,9
EBITDA (%)	6,4	-	6,8	-	-
Ordreinnegang	3 860	3 024	11 511	7 031	8 884

MNOK	30.9.	30.6.	31.12.
	2019	2019	2018
Ordrereserve	13 386	13 519	5 739
Antall ansatte	7 275	7 338	3 794

Driftsinntekter

EBITDA

Oppstilling av justert EBITDA 3. kvartal 2019 (MNOK):

	KM	«Tidligere KM»	CM
Driftsinntekter	4 255	2 166	2 089
Justert EBITDA	423	345	78
Integrasjonskostnader Commercial Marine	(96)	-	(96)
Restruktureringskostnader Commercial Marine	(56)	-	(56)
EBITDA inklusive IFRS 16 effekter	271	345	(74)
IFRS 16 effekter på EBITDA	(82)	(51)	(31)
EBITDA eksklusive IFRS 16 effekter	189	294	(105)

Oppstilling av justert EBITDA hittil i år 2019 (MNOK):

	KM	«Tidligere KM»	CM
Driftsinntekter	10 549	6 431	4 118
Justert EBITDA	923	794	129
EBITDA-effekt, gevinst ved salg av Kongsberg Evotec	107	107	-
Integrasjonskostnader Commercial Marine	(229)	(79)*	(150)
Restruktureringskostnader Commercial Marine	(87)	-	(87)
EBITDA inklusive IFRS 16 effekter	714	822	(108)
IFRS 16 effekter på EBITDA	(215)	(154)	(61)
EBITDA eksklusive IFRS 16 effekter	499	668	(169)

*) Kostnader i forbindelse med forberedelse til integrasjon i 1. kvartal 2019

Justert margin i «tidligere KM» blir med dette 12,3 prosent hittil i år (10,0 prosent eksklusive IFRS 16) mot justert margin på 9,6 prosent i samme periode i 2018.

Integrasjons- og restruktureringskostnadene i 3. kvartal er hovedsakelig knyttet til sammenslåing og strømlinjeforming av IT-systemer, samt arbeid rundt rapportering, restruktureringsprosesser og detaljering av organisasjonsstruktur.

Som et ledd i kjøpet av CM er det iverksatt et bredt integrasjonsprogram som skal gi årlige kostnadsbesparelser på MNOK 500 innen 2022. Besparelsene kommer fra sammenslåing av kontorer, reduserte overhead-kostnader, samt strømlinjeforming av den digitale teknologisatsningen. Det er også annonsert restrukturerings tiltak som til sammen innebærer en reduksjon på om lag 450 årsverk.

Totalt sett har integrasjonsprogrammet god fremdrift og har så langt oppnådd årlige besparelser på MNOK 170 per utgangen av 3. kvartal 2019. Oppdatert mål for 2019 er en årlig kostnadsbesparelse på MNOK 250.

Marked og ordre

Ordreinnngangen i 3. kvartal ble MNOK 3.860, tilsvarende en book/bill på 0,91. Ordrene fordeler seg som følger:

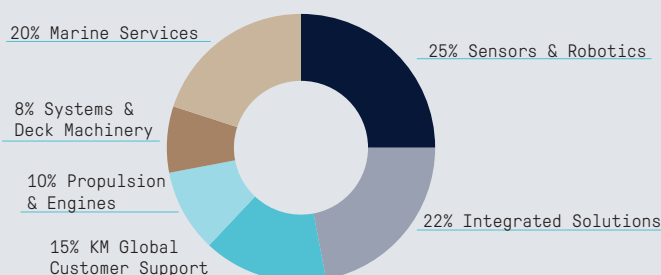
- «Tidligere KM» har en ordreinnngang på MNOK 2.020 og en book/bill på 0,93.
- CM har en ordreinnngang på MNOK 1.840, tilsvarende en book/bill på 0,88.

Ordreinnngangen er god for området Sensors & Robotics, spesielt innen segmentet Marine Robotics. Ordreinnngangen fra ettermarkedet holder seg på et godt nivå og er høyere enn tilsvarende kvartal i 2018, men noe lavere sammenliknet med første halvår. Ordreinnngangen fra de tradisjonelle fartøysmarkedene er noe svakere i 3. kvartal sammenliknet med årets to første kvartaler.

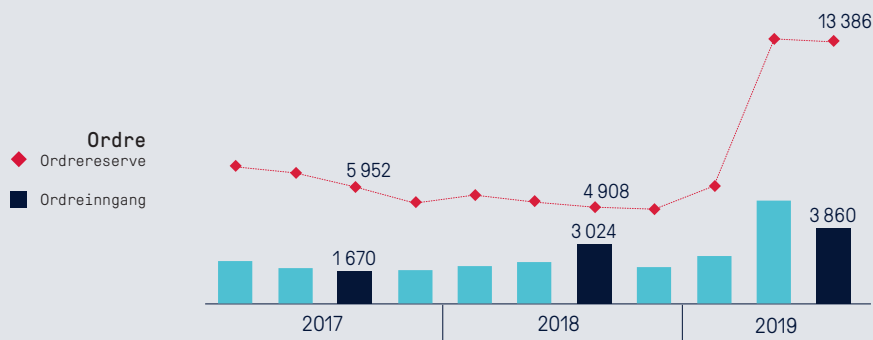
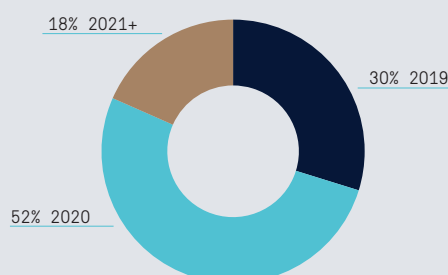
KM inngikk i september en kontrakt med Damen Shipyards i Nederland for leveranse av KONGSBERGs hittil mest omfattende system til et skip i cruisemarkedet. Med KONGSBERGs nye «full-skala»-portefølje kombinerer KM teknologi, engineering og digitale løsninger på bredest mulig måte. KMs løsninger tilfredsstiller det kommende internasjonale IMO-regelverket for utslipp. Ekspertisen KM har innen energistyring og drivstoffbesparende teknologi, setter en høyere standard for bærekraft i cruisesektoren.

Akkumulert ordreinnngang hittil i år for KM er MNOK 11.511. «Tidligere KM» står for MNOK 7.026 av dette, mot MNOK 7.031 i samme periode i 2018.

Driftsinntekter Hittil i år per divisjon

Ordrereserve Fordelt iht. tidspunkt for leveranse

KONGSBERG DEFENCE & AEROSPACE

Resultat

Driftsinntektene ble MNOK 1.578 i 3. kvartal, mot MNOK 1.180 samme kvartal i fjor, en økning på 23,0 prosent eksklusive oppkjøpt selskap. Akkumulert per 3. kvartal er driftsinntektene MNOK 4.776 mot 4.206 i fjor. Organisk vekst utgjør 9,5 prosent. I kvartalet kommer økningen fra områdene Missiles, Aerostructures, Integrated Defence Systems og Protech Systems som alle har over 20 prosent vekst. Økningen akkumulert kommer hovedsakelig fra de samme divisjonene bortsett fra Protech Systems hvor omsetningen i første halvår 2018 var preget av høye leveranser av MCT-30.

Resultater for den oppkjøpte virksomheten KAMS er konsolidert inn i KDA fra og med 29. mai 2019. Enheten eies 50,1 prosent av KDA og rapporteres i divisjonen Aerostructures. I 3. kvartal kommer driftsinntekter på MNOK 126 fra KAMS, tilsvarende bidrar KAMS med driftsinntekter på MNOK 169 totalt fra 29. mai 2019.

EBITDA ble MNOK 248 i 3. kvartal, en EBITDA-margin på 15,7 prosent mot MNOK 120 (10,2 prosent) samme kvartal i fjor. EBITDA eksklusive IFRS 16 ble MNOK 202. I kvartalet er KAMS EBITDA inkludert med MNOK 9.

EBITDA hittil i år ble MNOK 709 mot MNOK 492 samme periode i fjor. EBITDA eksklusive IFRS 16 ble i samme periode MNOK 592. Dette gir en samlet margin i årets tre første kvartaler på 14,8 prosent (12,4 prosent eksklusive IFRS 16), mot 11,7 prosent samme periode i 2018.

Resultatandel fra tilknyttede selskap i KDA er inkludert i EBITDA med MNOK -5 (35) for 3. kvartal og MNOK 33 (99) hittil i år. For Patria utgjør dette henholdsvis MNOK -31 (7) for tredje kvartal i 2019 og MNOK -42 (14) akkumulert i 2019. For Kongsberg Satellite Services utgjør dette MNOK 33 (28) og MNOK 88 (82) for tilsvarende perioder. Se for øvrig note 5.

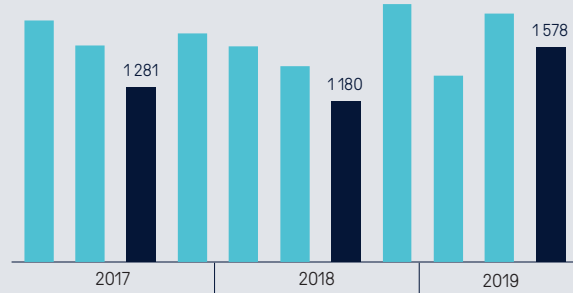
Patria har driftsinntekter i 3. kvartal på MEUR 103 mot MEUR 93 samme kvartal i fjor. Hoveddelen av økningen kommer fra oppkjøpte Belgium Engine Center. Driftsinntektene hittil i år ble MEUR 342, mot MEUR 326 i samme periode i 2018. EBITDA i 3. kvartal ble MEUR 3, mot MEUR 10 i samme periode i 2018. EBITDA hittil i år er MEUR 18 mot MEUR 26 samme periode i fjor. Nedgangen i resultatet fra Patria både i 3. kvartal og hittil i år kommer i hovedsak av lavere aktivitet innenfor Land-divisjonen. Se note 5.

NØKKELTALL

MNOK	1.7 - 30.9.		1.1. - 30.9.		
	2019	2018	2019	2018	2018
Driftsinntekter	1 578	1 180	4 776	4 206	6 104
EBITDA eks. IFRS 16	202	120	592	492	863
EBITDA	248	-	709	-	-
EBITDA (%) eks. IFRS 16	12,8	10,2	12,4	11,7	14,1
EBITDA (%)	15,7	-	14,8	-	-
Ordreinngang	8 254	1 272	13 551	5 115	6 885

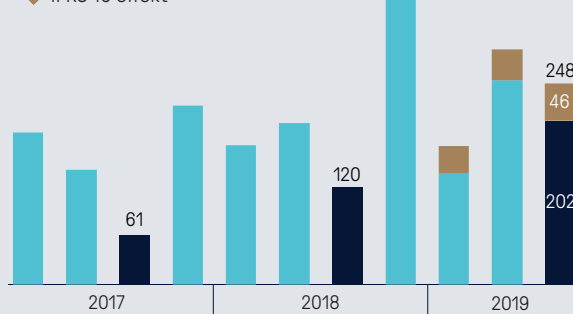
MNOK	30.9.	31.3.	31.12.
	2019	2019	2018
Ordrereserve	20 027	13 433	10 744
Antall ansatte	2 889	2 830	2 448

Driftsinntekter

EBITDA

◆ IFRS 16 effekt

Marked og ordre

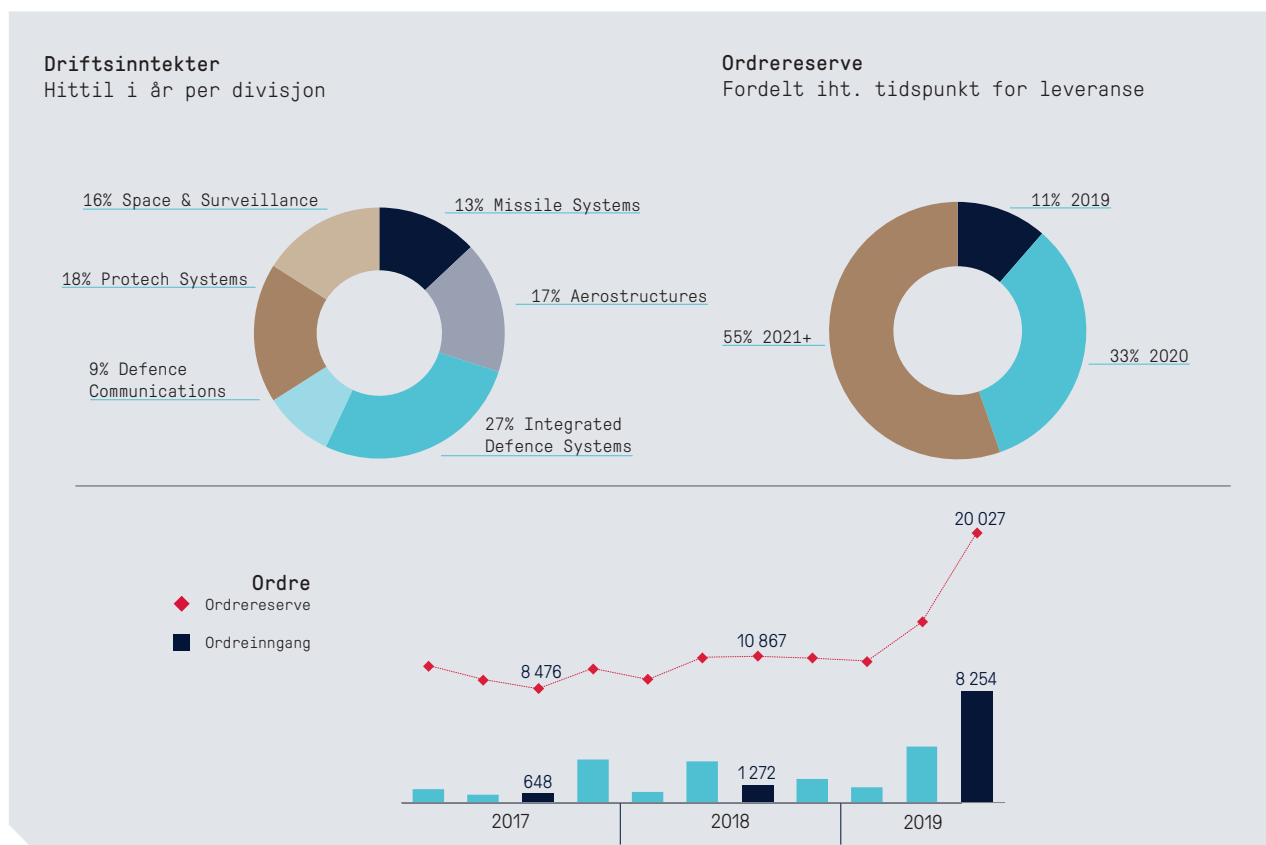
Ordreinnngangen ble MNOK 8.254 i 3. kvartal mot MNOK 1.272 tilsvarende kvartal i fjor. Dette er en økning på MNOK 6.982 og gir en book/bill på 5,23. Ordreinnngangen er solid i hele forretningsrådet og alle divisjoner øker ordreinnngangen sammenliknet med tilsvarende kvartal i 2018. Luftvernkontrakten med Qatar som ble signert i juli 2019 utgjør majoriteten av økningen.

Akkumulert ordreinnngang per 3. kvartal er MNOK 13.551 mot MNOK 5.115 samme periode i fjor. KDA har med dette en rekordhøy ordresreserve på MNOK 20.027 ved utgangen av 3. kvartal.

Viktige kontrakter signert i 3. kvartal:

- **NASAMS-kontrakt med Qatar verdt MNOK 5.600.** Qatar er den 11. nasjonen som tar i bruk luftvernssystemet NASAMS. Systemets kontinuerlige teknologiske utvikling og det at stadig flere land velger NASAMS, bekrefter systemets verdensledende posisjon. Kontrakten er historisk sett den største enkeltkontrakten signert i KDA.
- **Sterk ordreinnngang til det Amerikanske CROWS-programmet.** Det er i løpet av kvartalet signert kontrakter til en verdi av MUSD 131 relatert til CROWS-rammeavtale.
- **KSAT-kontrakt med Space Norway verdt MNOK 618.** Kontrakt for levering av bakkestasjonstjenester som skal gi tilgang til satellittbasert bredbånd i Arktis. KSATs ordresreserve blir ikke konsolidert inn som en del av KDA's ordresreserve. KSATs ordresreserve er ved utgangen av 3. kvartal om lag MNOK 3.000. KONGSBERG eier 50 % av aksjene i KSAT.

Forsvarsmarkedet er preget av relativt få, men store kontrakter. Leveransene foregår normalt over lang tid og har ulike milepæler underveis. Svingninger i ordreinnngangen og resultater er derfor å anse som normalt. KONGSBERG har både i 2018 og så langt i 2019 vunnet strategisk viktige kontrakter, og venter videre god ordreinnngang de nærmeste årene som følge av den sterke markedsposisjonen KDA har i sine segmenter. Investeringsprosessen i forsvarsprogrammer tar ofte lang tid. Det er myndighetene i de aktuelle land som er potensielle kunder for store forsvarssystemer. De vurderer nasjonal sikkerhet og innenlands næringsutvikling som vesentlige faktorer, i tillegg til produktpris og -ytelse ved kjøp av forsvarsmateriell. Nasjonale budsjetter og politiske føringer vil derfor få en sterk innvirkning på om og når eventuell kontrakt kan inngås med KONGSBERG.

KONGSBERG har sterke og viktige posisjoner både innen de sivile- og forsvarsrelaterte områdene som vil fortsette å utvikle seg i positiv retning også i 4. kvartal 2019. Det vil samtidig bli et år hvor resultatene påvirkes av kostnader knyttet til integrasjon og restrukturering av «nye» Kongsberg Maritime. Innen våre sivile områder har vi, i en periode med generelt utfordrende markeder, satset betydelig både i eksisterende og nye markeder, og i tillegg gjort et betydelig oppkjøp. Det er stor internasjonal interesse for den moderne produktporteføljen fra vårt forsvarsområde, noe som gir gode utsikter for ordreinngang både på kort og lengre sikt, og et solid grunnlag for vekst. Det må forventes svingninger i marginbildet mellom kvartalene som følge av oppnådde milepæler, hvilke prosjekter som er dominerende, og som følge av den pågående integrasjonen.

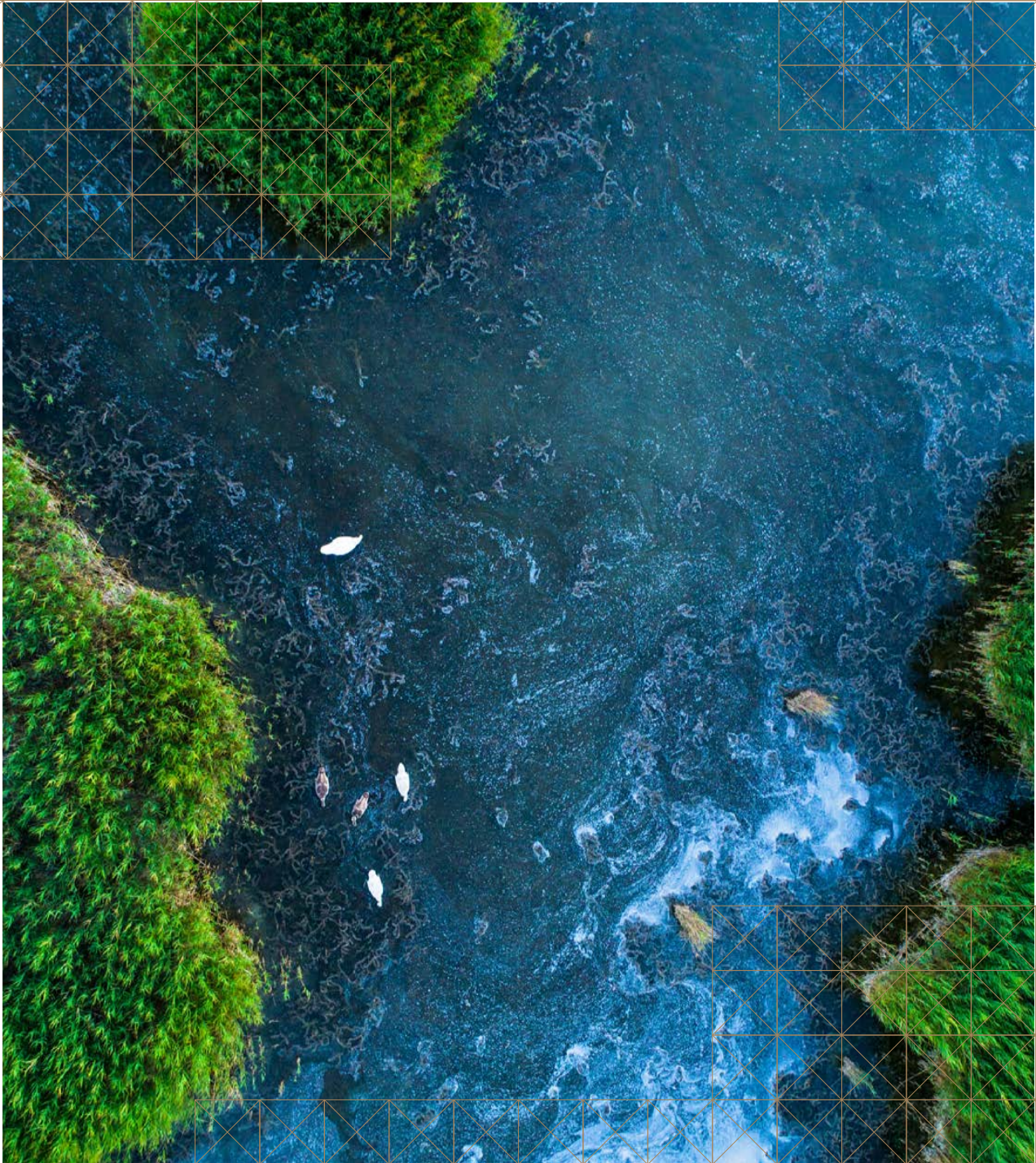
Kongsberg Maritime har utviklet seg til å bli en leverandør til alle de maritime markedene. Dette gjør selskapet robust og mindre påvirket av sykluser innen enkeltsegmenter. Robustheten underbygges av et årlig ettermarked på om lag MNOK 7.000 relatert til utstyr installert på over 30.000 fartøy. Integrasjon av Commercial Marine vil påvirke resultatene både i 2019 og 2020. Det forventes at totale kostnader knyttet til dette vil beløpe seg til om lag MNOK 240 totalt i 2019. I tillegg vil det påløpe restruktureringskostnader. Det forventes fortsatt god utvikling i ettermarkedet samtidig som enkelte segmenter innen nybyggingsmarkedet vil fortsette å være utfordrende. Driftsinntektene vil øke i 2019, og det er gode forutsetninger for fortsatt vekst i 2020. Dette kommer hovedsakelig som følge av god ordreinngang det siste året, og noe økt aktivitet i ettermarkedet.

Kongsberg Defence & Aerospace har høy markedsaktivitet både mot programmer hvor forretningsområdet allerede er nedvalgt som foretrukket leverandør, og mot nye programmer. Den sterke ordreinngangen i 3. kvartal gjør at ordreserven har økt til i overkant av NOK 20 milliarder. Av denne er over MNOK 2.200 for leveranse i løpet av årets tre siste måneder, og over MNOK 6.600 for leveranse i 2020. Dette gjør at KDA har et solid grunnlag for vekst fremover.

Kongsberg Digital har investert betydelig i å etablere nye, samt styrke eksisterende posisjoner knyttet til digitalisering av kjerneområder innen blant annet olje- og gass, og det maritime markedet de siste årene. Området har god økning i ordreserven det siste året, noe som gir grunnlag for videre vekst. Det er viktig for KONGSBERG å opprettholde sin ledende digitale posisjon gjennom løpende utvikling. KDIs vekststrategi er derfor intensivert i 2019, hovedfokus er produktportefølje og strategisk mulighetsrom.

Kongsberg, 29. oktober 2019
Styret i Kongsberg Gruppen ASA

TALL & NOTER

Nøkkeltall per kvartal

KONGSBERG MNOK	2019 ink. IFRS 16 effekter				2019 eks. IFRS 16 effekter				2018					2017				
	2019	Q3	Q2	Q1	2019	Q3	Q2	Q1	2018	Q4	Q3	Q2	Q1	2017	Q4	Q3	Q2	Q1
Driftsinntekter	15 917	6 046	6 244	3 627	15 917	6 046	6 244	3 627	14 381	4 148	3 154	3 525	3 554	14 490	3 757	3 279	3 733	3 721
EBITDA	1 428	535	479	414	1 126	417	371	338	1 394	520	347	241	286	1 279	459	274	207	339
EBITDA %	9,0	8,8	7,7	11,4	7,1	6,9	5,9	9,3	9,7	12,5	11,0	6,8	8,0	8,8	12,2	8,4	5,5	9,1
Ordreinngang	25 708	12 325	9 617	3 766	25 708	12 325	9 617	3 766	16 574	3 859	4 477	5 299	2 939	13 430	5 015	2 429	2 535	3 451
Ordrereserve	34 244	34 244	27 774	17 301	34 244	34 244	27 774	17 301	17 283	17 283	17 602	16 419	14 814	15 629	15 629	14 298	15 308	16 672
EBIT	629	230	160	239	578	209	141	229	945	406	240	124	175	772	299	162	91	220
EBIT %	4,0	3,8	2,6	6,6	3,6	3,5	2,3	6,3	6,6	9,8	7,6	3,5	4,9	5,3	8,0	4,9	2,4	5,9

KONGSBERG MARITIME MNOK	2019 ink. IFRS 16 effekter				2019 eks. IFRS 16 effekter				2018					2017				
	2019	Q3	Q2	Q1	2019	Q3	Q2	Q1	2018	Q4	Q3	Q2	Q1	2017	Q4	Q3	Q2	Q1
Driftsinntekter	10 549	4 255	4 221	2 072	10 549	4 255	4 221	2 072	7 545	2 041	1 798	1 910	1 796	7 429	1 877	1 815	1 969	1 768
EBITDA	714	271	205	238	499	189	124	187	594	140	205	115	134	589	228	161	60	140
EBITDA %	6,8	6,4	4,9	11,5	4,7	4,4	2,9	9,0	7,9	6,9	11,4	6,0	7,5	7,9	12,1	8,9	3,0	7,9
Ordreinngang	11 511	3 860	5 238	2 413	11 511	3 860	5 238	2 413	8 884	1 853	3 024	2 107	1 900	7 336	1 693	1 670	1 813	2 160
Ordrereserve	13 386	13 386	13 519	5 981	13 386	13 386	13 519	5 981	5 739	5 739	5 975	4 919	4 740	4 820	4 820	4 908	5 197	5 519
EBIT	230	77	(12)	164	196	63	(24)	157	453	106	176	78	93	368	146	117	13	92
EBIT %	2,2	1,8	(0,3)	7,9	1,9	1,5	(0,6)	7,6	6,0	5,2	9,8	4,1	5,2	5,0	7,8	6,4	0,7	5,2

KONGSBERG DEFENCE & AEROSPACE MNOK	2019 ink. IFRS 16 effekter				2019 eks. IFRS 16 effekter				2018					2017				
	2019	Q3	Q2	Q1	2019	Q3	Q2	Q1	2018	Q4	Q3	Q2	Q1	2017	Q4	Q3	Q2	Q1
Driftsinntekter	4 776	1 578	1 829	1 369	4 776	1 578	1 829	1 369	6 104	1 898	1 180	1 441	1 585	6 333	1 683	1 281	1 591	1 778
EBITDA	709	248	291	171	592	202	252	138	863	371	120	200	172	612	221	61	142	188
EBITDA %	14,8	15,7	15,9	12,5	12,4	12,8	13,8	10,1	14,1	19,5	10,2	13,9	10,9	9,7	13,1	4,8	8,9	10,6
Ordreinngang	13 551	8 254	4 160	1 137	13 551	8 254	4 160	1 137	6 885	1 770	1 272	3 045	798	5 376	3 168	648	559	1 001
Ordrereserve	20 027	20 027	13 433	10 519	20 027	20 027	13 433	10 519	10 744	10 744	10 867	10 772	9 170	9 956	9 956	8 476	9 115	10 150
EBIT	422	145	196	81	406	139	190	77	621	309	58	137	117	409	165	13	93	138
EBIT %	8,8	9,2	10,7	5,9	8,5	8,8	10,4	5,6	10,2	16,3	4,9	9,5	7,4	6,5	9,8	1,0	5,8	7,8

Proforma tall, ikke revidert *:

COMMERCIAL MARINE MNOK	2019 ink. IFRS 16 effekter				2019 eks. IFRS 16 effekter				2018				
	2019	Q3	Q2	Q1	2019	Q3	Q2	Q1	2018	Q4	Q3	Q2	Q1
Driftsinntekter	5 989	2 089	2 029	1 871	5 989	2 089	2 029	1 871	8 215	2 475	1 980	2 054	1 706
EBITDA	96	78	52	(33)	4	46	22	(64)	(273)	(6)	(13)	(81)	(173)
EBITDA %	1,6	3,7	2,6	(1,8)	0,1	2,2	1,1	(3,4)	(3,3)	(0,2)	(0,7)	(3,9)	(10,1)
Ordreinngang	6 458	1 840	2 645	1 973	6 458	1 840	2 645	1 973	9 901	2 791	2 404	2 580	2 126
Ordrereserve	7 077	7 077	7 229	6 739	7 077	7 077	7 229	6 739	6 631	6 631	6 133	5 649	5 111
EBIT	(86)	26	(21)	(91)	(105)	19	(27)	(97)	(396)	(38)	(42)	(112)	(204)
EBIT %	(1,4)	1,2	(1,0)	(4,9)	(1,8)	0,9	(1,3)	(5,2)	(4,8)	(1,5)	(2,1)	(5,5)	(12,0)

*) Tallene er eksklusive integrasjonskostnader, restruktureringskostnader og amortiseringer på merverdier ved oppkjøpet.

Sammendratt resultatregnskap

2019 er inklusive IFRS 16 effekter.

MNOK	Note	1.7. - 30.9.		1.1. - 30.9.		2018
		2019	2018	2019	2018	
Driftsinntekter	4	6 046	3 154	15 917	10 233	14 381
Driftskostnader	7	(5 502)	(2 837)	(14 512)	(9 449)	(13 168)
Resultatandel felleskontrollerte ordninger og tilknyttede selskaper	5	(9)	30	23	90	181
EBITDA	4,12	535	347	1 428	874	1 394
Avskrivninger eiendom, anlegg og utstyr		(115)	(86)	(341)	(263)	(350)
Avskrivninger leasingeiendeler		(98)	-	(253)	-	-
Nedskrivninger eiendom, anlegg og utstyr		-	-	-	-	(6)
Amortiseringer immatrielle eiendeler		(92)	(21)	(205)	(72)	(93)
EBIT	4,12	230	240	629	539	945
Renter på leasingforpliktelse	2	(36)	-	(96)	-	-
Netto finansposter	6	(41)	(45)	(72)	(86)	(101)
Resultat før skatt		153	195	461	453	844
Skattekostnad	10	(38)	(40)	(103)	(93)	(140)
Resultat etter skatt		115	155	358	360	704
Henførbart til:						
Aksjonærene i morselskapet		111	155	354	361	701
Ikke-kontrollerende interesser		4	-	4	(1)	3
Resultat pr. aksje / Resultat pr. aksje, utvannet, NOK		0,62	1,29	1,97	3,01	5,58

Sammendratt oppstilling over totalresultatet for perioden

2019 er inklusive IFRS 16 effekter.

MNOK	Note	1.7. - 30.9.		1.1. - 30.9.		2018
		2019	2018	2019	2018	
Resultat etter skatt		115	155	358	360	704
Totalresultat for perioden:						
<i>Poster som vil bli reklassifisert over resultatet i etterfølgende perioder:</i>						
Endring i virkelig verdi finansielle instrumenter						
- Kontantstrømsikringer (valutaterminer og rentebytteavtaler)	6	(107)	(70)	(122)	35	65
Skatteeffekt kontantstrømsikringer (valutaterminer og rentebytteavtaler)		24	16	27	(8)	(16)
Omregningsdifferanser og sikring av nettoinvestering, valuta		245	12	183	(142)	70
Sum poster som vil bli reklassifisert over resultatet i etterfølgende perioder		162	(42)	88	(115)	119
<i>Poster som ikke vil bli reklassifisert over resultatet:</i>						
Estimatavvik pensjoner		-	-	-	-	54
Skatt på poster som forblir på egenkapitalen		-	-	-	-	(12)
Sum poster som ikke vil bli reklassifisert over resultatet		-	-	-	-	42
Totalresultat for perioden		277	113	446	245	865

Sammendratt oppstilling over finansiell stilling

2019 er inklusive IFRS 16 effekter.

		30.9.	30.6.	31.12.
<i>MNOK</i>	<i>Note</i>	<i>2019</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>
Eiendom, anlegg og utstyr		4 069	4 024	2 531
Leasingeiendeler	2	2 070	2 155	
Immaterielle eiendeler	7	6 436	6 428	2 889
Andeler i felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskaper	5	3 269	3 244	3 400
Andre langsiktige eiendeler		232	236	188
Sum anleggsmidler		16 076	16 087	9 008
Varelager		4 298	4 143	2 174
Kundefordringer		4 126	4 001	2 802
Kundekontrakter, eiendel		5 689	4 502	2 994
Andre omløpsmidler		1 475	1 320	642
Betalingsmidler		3 667	4 522	10 038
Sum omløpsmidler		19 255	18 488	18 650
Sum eiendeler		35 331	34 575	27 658
Innskutt egenkapital		5 933	5 933	5 933
Opptjent egenkapital		6 812	6 457	6 748
Sikringsreserve		(170)	(87)	(75)
Ikke-kontrollerende interesser		43	38	20
Sum egenkapital		12 618	12 341	12 626
Langsiktig rentebærende gjeld	6	3 470	3 469	4 020
Langsiktige leasingforpliktelse	2	1 794	1 863	
Andre langsiktige forpliktelse og avsetninger	3	2 255	2 296	1 970
Sum langsiktige forpliktelse og avsetninger		7 519	7 628	5 990
Kundekontrakter, gjeld		7 117	7 118	5 157
Kortsiktig rentebærende gjeld	6	620	880	312
Kortsiktige leasingforpliktelse	2	324	320	-
Andre kortsiktige forpliktelse og avsetninger	3	7 133	6 288	3 573
Sum kortsiktige forpliktelse og avsetninger		15 194	14 606	9 042
Sum egenkapital, forpliktelse og avsetninger		35 331	34 575	27 658
Egenkapitalandel (%)		35,7	35,7	45,7
Netto rentebærende gjeld		423	(173)	(5 706)

Sammendratt oppstilling over endring i egenkapital

2019 er inklusive IFRS 16 effekter.

		30.9.	30.6.	31.12.
<i>MNOK</i>	<i>Note</i>	2019	2019	2018
Egenkapital IB		12 626	12 626	7 365
Totalresultat akkumulert		446	169	865
Utbytte		(450)	(450)	(450)
Egne aksjer		(3)	(3)	(3)
Kapitalutvidelse		-	-	4 951
Utbytte ikke-kontrollerende interesser		-	-	(5)
Endring ikke-kontrollerende interesser		(1)	(1)	(97)
Egenkapital UB		12 618	12 341	12 626

Sammendratt kontantstrømpoppstilling

2019 er inklusive IFRS 16 effekter.

	<i>Note</i>	1.7. - 30.9.		1.1. - 30.9.		
<i>MNOK</i>		2019	2018	2019	2018	2018
EBITDA		535	347	1 428	874	1 394
Endring i netto omløpsmidler og andre driftsrelaterte poster		(895)	115	(1 659)	(9)	795
Netto kontantstrøm fra driftsaktiviteter		(360)	462	(231)	865	2 189
Kjøp/salg av eiendom, anlegg og utstyr		(108)	(43)	(312)	(153)	(211)
Kjøp av virksomhet		-	-	(3 819)	(10)	(30)
Nedbetaling av gjeld i oppkjøpt selskap		-	-	(1 000)	-	-
Salg av virksomhet		-	-	161	-	-
Andre investeringsaktiviteter inkludert aktivert egenutvikling av immaterielle eiendeler		(64)	(38)	(133)	(96)	(141)
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		(172)	(81)	(5 103)	(259)	(382)
Netto endring rentebærende gjeld		(250)	(2)	(238)	(8)	996
Nedbetaling av leasingforpliktelse		(83)	-	(208)	-	-
Kapitalforhøyelse (netto)		-	-	-	-	4 937
Betalte renter		(34)	(18)	(86)	(64)	(100)
Betalte renter på leasingforpliktelse		(36)	-	(96)	-	-
Netto utbetaling ved kjøp/salg av egne aksjer		-	-	(27)	(20)	(20)
Transaksjoner med ikke-kontrollerende interesser		-	-	-	(5)	(115)
Utbytte betalt til aksjonærene i morselskapet		-	-	(450)	(450)	(450)
- herav utbytte egne aksjer		-	-	2	2	2
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		(403)	(20)	(1 103)	(545)	5 250
Effekt av valutakursendringer på betalingsmidler		80	(1)	66	(27)	25
Netto endring betalingsmidler		(855)	360	(6 371)	34	7 082
Betalingsmidler IB		4 522	2 630	10 038	2 956	2 956
Betalingsmidler UB		3 667	2 990	3 667	2 990	10 038

Note 1 | Generell informasjon og prinsipper

Generell informasjon

Konsernregnskapet for 3. kvartal (delårsregnskapet) omfatter Kongsberg Gruppen ASA, dets datterselskaper og andeler i felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap som er inntatt etter egenkapitalmetoden.

Prinsipper

Delårsregnskapet er utarbeidet i samsvar med IAS 34 (Delårsrapportering), børsforskriftene og i henhold til tilleggskravene som fremkommer i Verdipapirhandelloven. Delårsregnskapet omfatter ikke all informasjon som kreves i et fullstendig årsregnskap, og bør leses i sammenheng med konsernregnskapet for 2018. Konsernregnskapet for 2018 ble utarbeidet i samsvar med regnskapslovens regler og internasjonale standarder for finansiell rapportering (IFRS) som er fastsatt av EU.

Konsernregnskapet for 2018 er tilgjengelig på www.kongsberg.com.

Nye standarder tatt i bruk i 2019 er omtalt i denne rapportens note 2.

Delårsregnskapet er ikke revidert.

Note 2 | Nye standarder tatt i bruk fra og med 1.1.2019

«IFRS 16 Leieavtaler» er implementert med virkning fra 1.1.2019

IFRS 16 fastsetter prinsipper for bokføring av leieavtaler. Standarden innebærer at leietaker innregner verdien av vesentlige leiekontrakter med varighet lengre enn 12 måneder som eiendel og gjeld. Eiendelene avskrives over gjenværende leieperiode og leiebeløpet reklassifiseres til betaling av gjeld og renter etter annuitetsmetoden. KONGSBERG har betydelig innleie av eiendom og bygg samt et mindre omfang av leie av produksjonsutstyr og kjøretøy som etter IAS 17 ble klassifisert som operasjonelle leieavtaler. Leieavtalene er med virkning fra 1.1.2019 bokført i balansen. Leiekontraktene blir nå reflektert som avskrivninger og rentekostnader i resultatregnskapet. KONGSBERG har anvendt den modifiserte retrospektive metoden for overgangen til IFRS 16, som innebærer at sammenligningstallene for 2018 ikke er omarbeidet og at den totale resultateffekten av avskrivninger og rentekostnader vil overstige leiebeløpene de første årene av gjenværende leieperiode. Leieperioden for KONGSBERGs kontrakter er i intervallet 1-12 år.

IFRS 16 effekter på oppstilling av finansiell stilling:

Inngående balanse 01.01.2019	1 615
Avskrivninger 1. kvartal	(66)
Inngående balanse 01.04.2019	1 549
Tilgang AIM 2. kvartal	172
Tilgang CM 2. kvartal	523
Avskrivninger 2. kvartal	(89)
Inngående balanse 01.07.2019	2 155
Tilgang 3. kvartal	13
Avskrivninger 3. kvartal	(98)
Utgående balanse 30.09.2019	2 070

Eiendeler	30.09.2019	30.06.2019	31.03.2019	01.01.2019
Leasingeiendeler	2070	2155	1549	1615
Sum eiendeler	2 070	2 155	1 549	1 615

Egenkapital

Effekter på opptjent egenkapital:				
Tilbakeført leie etter skattefradrag	236	145	59	-
Kostnadsført avskrivninger og renter etter skattefradrag	(274)	(167)	(71)	-
Sum egenkapital	(37)	(22)	(12)	-

Langsiktige forpliktelser og avsetninger:

Langsiktig leasingforpliktelse	1794	1863	1362	1362
Utsatt skatt	(10)	(5)	(3)	-
Sum langsiktige forpliktelser og avsetninger	1784	1858	1359	1362

Kortsiktige forpliktelser og avsetninger:

Kortsiktig leasingforpliktelse	324	320	202	253
Sum kortsiktige forpliktelser og avsetninger	324	320	202	253

Sum egenkapital, forpliktelser og avsetninger	2 070	2 155	1 549	1 615
--	--------------	--------------	--------------	--------------

IFRS 16 effekter på periodens resultat:

	1.7-30.9.2019	1.4-30.6.2019	1.1-31.3.2019	1.1-30.9.2019
Tilbakeført leiekostnader tidligere inkludert i EBITDA	(119)	(109)	(76)	(304)
Økt EBITDA i perioden	119	109	76	304
Avskrivninger på leiekontrakter	(98)	(89)	(66)	(253)
Økt EBIT i perioden	21	20	10	51
Rentekostnad på leasingforpliktelser i perioden	(36)	(35)	(25)	(96)
Redusert EBT i perioden	(15)	(15)	(15)	(45)

Note 3 | Estimer

Utarbeidelse av delårsregnskapet innebærer bruk av vurderinger, estimer og forutsetninger som påvirker anvendelsen av regnskapsprinsipper og regnskapsførte beløp på eiendeler og forpliktelser, inntekter og kostnader. Faktiske resultater kan avvike fra disse estimatene. De vesentligste vurderingene ved anvendelse av konsernets regnskapsprinsipper og de viktigste kildene til usikkerhet, er de samme som ved utarbeidelsen av konsernregnskapet for 2018.

Note 4 | Segmentinformasjon

2019 er inklusive IFRS 16 effekter.

	DRIFTSINNTEKTER					EBITDA					EBIT				
	1.7. - 30.9.		1.1. - 30.9.			1.7. - 30.9.		1.1. - 30.9.			1.7. - 30.9.		1.1. - 30.9.		
<i>MNOK</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>	<i>2018</i>
KM	4 255	1 798	10 549	5 504	7 545	271	205	714	454	594	77	176	230	347	453
KDA	1 578	1 180	4 776	4 206	6 104	248	120	709	492	863	145	58	422	312	621
Øvrig	213	176	592	523	732	16	22	5	(72)	(63)	8	6	(23)	(120)	(129)
KONSERN	6 046	3 154	15 917	10 233	14 381	535	347	1 428	874	1 394	230	240	629	539	945

KONGSBERG inngikk 21.1.19 avtale med Rome AS om salg av det Kongsberg Maritime AS eide selskapet Kongsberg Evotec AS. Salget kom som en konsekvens av oppkjøp av Rolls-Royce Commercial Marine. Salget ble slutført i januar 2019 og er reflektert i KM sin omsetning for 1. halvår med en gevinst på MNOK 107.

Ekstern omsetning for Kongsberg Evotec AS har vært på MNOK 104 i regnskapsåret 2018 og MNOK 83 i 2017.

Note 5 | Andeler i felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskaper

Spesifikasjon av bevegelse på balanselinjen "Andeler i felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskaper"
1.1. - 30.9.:

MNOK	Andel	Netto eiendel 1.1.19	Tilgang/ avgang i perioden	Mottatt utbytte i perioden	Resultatandel i perioden ¹⁾	Andre poster og utvidet resultat i perioden	Bokført andel 30.9.19
Patria Oyj	49,9 %	2 807	(31)	(68)	(42)	-	2 666
Kongsberg Satellite Services AS	50,0 %	437	-	(55)	88	-	470
Øvrige		156	-	-	(23)	-	133
Sum		3 400	(31)	(123)	23	-	3 269

¹⁾ Resultatandel er inntatt etter skattekostnad og amortisering av merverdier.

Bro mellom EBITDA og KONGSBERGs andel av Patria sitt resultat etter skatt:

Millioner	1.7. - 30.9.		1.1. - 30.9.		1.1. - 31.12.	
	2019		2019		2018	
	EUR	NOK	EUR	NOK	EUR	NOK
EBITDA	3		18		48	
Finansposter, skatt, avskrivning og amortisering	(7)		(20)		(18)	
Resultat etter skatt	(5)		(2)		30	
KONGSBERGs andel (49,9 %) ¹⁾		(23)		(20)		122
Amortisering av merverdier etter skatt		(8)		(22)		(42)
Resultatandel innregnet i KDA		(31)		(42)		80

¹⁾ Andel av Patrias resultat etter skatt og justering for ikke-kontrollerende interesser.

Note 6 | Finansielle instrumenter

Lån og lånerammer

Konsernet har seks obligasjonslån på til sammen MNOK 4.000. Lånene er klassifisert som langsiktige, med unntak av KOG10 (pålydende MNOK 550), som forfaller innen ett år og derfor er reklassifisert til kortsiktig gjeld. Forfall på de langsiktige obligasjonslånene er fra 2. juni 2021 til 2. juni 2026. Obligasjonslånet KOG07 (pålydende MNOK 250) ble i sin helhet nedbetalt ved forfall i september 2019. Konsernet har i tillegg en syndikert lånefasilitet på MNOK 2.300 og en kassekreditt på MNOK 500. Begge er ubenyttet.

Rentebærende lån:

MNOK	Forfall	Nominell rente	30.9.2019	31.12.2018
			Verdi ¹⁾	Verdi ¹⁾
Langsiktige lån:				
Obligasjonslån KOG08 - flytende rente	02.06.2021	2,86 %	1 000	1 000
Obligasjonslån KOG09 - fast rente	02.06.2026	3,20 %	1 000	1 000
Obligasjonslån KOG10 - flytende rente	05.03.2020	2,57 %	-	550
Obligasjonslån KOG11 - fast rente	05.12.2023	2,90 %	450	450
Obligasjonslån KOG12 - flytende rente	06.12.2021	2,54 %	500	500
Obligasjonslån KOG13 - flytende rente	06.06.2024	2,86 %	500	500
Andre langsiktige lån ²⁾			20	20
Sum langsiktige lån			3 470	4 020
Kortsiktige lån:				
Obligasjonslån KOG07 - fast rente ³⁾		4,80 %	-	250
Obligasjonslån KOG10 - flytende rente	05.03.2020	2,57 %	550	-
Andre kortsiktige lån og rentebytteavtaler ³⁾			70	62
Sum kortsiktige lån			620	312
Sum rentebærende lån			4 090	4 332
Syndikert lånefasilitet (ubenyttet låneramme)	15.03.2023		2 300	2 300
Kassekreditt (ubenyttet)			500	500

¹⁾ Verdi er lik nominell verdi. For langsiktige lån er balanseført verdi lik nominell verdi.

²⁾ "Andre langsiktige lån" er mindre låneopptak i enkelte av konsernets datterselskaper i lokale banker.

³⁾ Obligasjonslån KOG07 og tilhørende rentebytteavtale forfalt 11.9.19, og verdiene er MNOK 0 pr 30.9.19

Valutaterminer og rentebytteavtaler

Virkelig verdi på beholdninger klassifisert som kontantstrømsikringer er redusert med MNOK 122²⁾ før skatt i perioden 1.1. - 30.09.2019. Herav utgjør endring i virkelig verdi av urealiserte valutaterminer en reduksjon på MNOK 68 i samme periode. Spotkursene ved kvartalsslutt var USD/NOK 9,09 og EUR/NOK 9,91.

Valutaterminer klassifisert som kontantstrømsikringer:

MNOK (før skatt)	Forfaller i 2019		Forfaller i 2020 eller senere		Totalt		
	Verdi basert på avtalte kurser	Virkelig verdi pr 30.9.19 ¹⁾	Verdi basert på avtalte kurser	Virkelig verdi pr 30.9.19 ¹⁾	Verdi basert på avtalte kurser	Endring i virkelig verdi fra 31.12.18	Virkelig verdi pr 30.9.19 ¹⁾
USD	(152)	14	908	(20)	756	12	(6)
EUR	(618)	4	(1)	(0)	(619)	(4)	4
Øvrige	(24)	0	-	-	(24)	(76)	0
Sum	(794)	18	907	(20)	113	(68)	(2)
Rullerte valutaterminer		(31)		(132)		(87)	(163)
Totalt	(794)	(13)	907	(152)	113	(155)²⁾	(165)

¹⁾ Virkelig verdi er forskjellen mellom spotkurs 30.9.19 og kurs på avtalte valutaterminer.

²⁾ Differansen mellom disse to tallene, MNOK 33, skyldes endring i virkelig verdi på basiswaper med MNOK 14 og tilpasninger ifm implementering av sikringsbokføring i oppkjøpte selskaper med MNOK 19.

Note 7 | Egenfinansiert utvikling

Egenfinansiert produktvedlikehold, forskning og utvikling ført over resultatet i perioden:

MNOK	1.7. - 30.9.		1.1. - 30.9.		2018
	2019	2018	2019	2018	
Produktvedlikehold	112	57	323	194	280
Forskning- og utviklingskostnader	172	128	584	490	665
Totalt	284	185	907	684	945

Egenfinansiert utvikling ført på balansen i perioden:

MNOK	1.7. - 30.9.		1.1. - 30.9.		2018
	2019	2018	2019	2018	
Egenfinansiert utvikling	48	33	105	87	130

De største balanseførte prosjektene er knyttet til utvikling av digital plattform (Kognifai), Joint Strike Missile (JSM), medium kaliber våpenstasjon (MCT), nye integrerte fartøysløsninger og fjernstyrte kontrolltårn for flyplasser.

Note 8 | Nærstående parter

Styret er ikke kjent med at det i 3. kvartal i tilknytning til nærstående parter har vært endringer eller transaksjoner som på vesentlig måte påvirker konsernets finansielle stilling eller resultatet for perioden, utover at KONGSBERG i 2. kvartal har kjøpt aksjer i Aerospace Industrial Maintenance Norway AS fra Forsvarsdepartementet. Det vises til omtale av transaksjonen i note 11.

Note 9 | Sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer

Konsernets behandling av ulike risikoer er beskrevet i årsrapporten for 2018. Det er i løpet av kvartalet ikke avdekket nye vesentlige risiko- og usikkerhetsfaktorer.

Note 10 | Skattekostnad

Effektiv skattesats per 3. kvartal er beregnet til 22,3 prosent. Den effektive skattesatsen er påvirket av kildeskatt på utbytte fra utenlandske datterselskap, justering tidligere år og at resultatandeler fra tilknyttede selskaper er innregnet etter skatt.

Note 11 | Oppkjøp

Rolls-Royce Commercial Marine

6. juli 2018 inngikk KONGSBERG en avtale om kjøpt av Rolls -Royce Commercial Marine (RRCM) fra Rolls-Royce Plc. Kjøpet ble gjennomført 1. april 2019 og selskapet rapporteres som en del av Kongsberg Maritime fra og med 2. kvartal 2019. Den ervervede enheten rapporteres og omtales videre som Commercial Marine.

Forhandlingene med Rolls-Royce om endelig kjøpspris ble avsluttet i oktober 2019 og medførte at KONGSBERG fikk tilbakebetalt MNOK 244. Forventet netto utgående kontantstrøm knyttet til kjøpet er redusert fra MNOK 5.145 til MNOK 4.863. Foreløpig merverdianalyse ble presentert i 1. kvartalsrapporten 2019. Oppdatert merverdianalyse vil bli presentert i 4. kvartalsrapporten.

Aerospace Industrial Maintenance Norway AS

13. desember 2018 annonserte KONGSBERG en avtale med Forsvarsdepartementet om kjøp av Aerospace Industrial Maintenance Norway (AIM). Oppkjøpet ble fullført 29. mai 2019 og samme dag ble også avtalen om delt eierskap med Patria fullført. KONGSBERG er dermed majoritetseier med 50,1 prosent, mens Patria (hvor KONGSBERG har 49,9 prosent eierandel) eier 49,9 prosent av aksjene i AIM. Selskapet er det norske forsvarrets virksomhet for vedlikehold, reparasjoner og ettersyn av fly og helikoptre.

Foreløpig merverdianalyse ble presentert i 2. kvartalsrapporten 2019.

AIM endret i juni navn til Kongsberg Aviation Maintenance Services AS.

Note 12 | Definisjoner

KONGSBERG benytter begreper i konsernregnskapet som ikke er forankret i regnskapsstandarder etter IFRS. Nedenfor følger våre definisjoner og forklaringer til disse begrepene.

EBITDA og EBIT anses av KONGSBERG å være normale begreper i regnskapssammenheng, men som IFRS ikke behandler i sine regnskapsstandarder. EBITDA er en forkortelse for «Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation and Amortisation» (resultat før finansposter, skatt, avskrivning og amortisering). KONGSBERG benytter EBITDA i resultatregnskapet som summeringslinje for andre regnskapslinjer. Disse regnskapslinjene er definert i våre regnskapsprinsipper, som er en del av årsregnskapet for 2018. Tilsvarende gjelder for EBIT.

Justert EBITDA viser konsernets EBITDA før poster som krever særskilt forklaring. Dette gjelder restrukturerings/integrasjonskostnader og gevinst/tap ved salg av virksomhet.

Netto rentebærende gjeld er nettobeløpet av regnskapslinjene «Betalingsmidler» og kort- og langsiktig rentebærende gjeld, eksklusive leasingforpliktelser.

Return on Average Capital Employed (ROACE) defineres som 12 måneders rullerende EBIT eksklusive IFRS 16 dividert på 12 måneders gjennomsnittlig egenkapital og netto rentebærende gjeld. Netto rentebærende gjeld er justert for kjøpesummen av Rolls-Royce Commercial Marine i forhold til det som er rapportert i 1. kvartal.

Arbeidskapital defineres som omløpsmidler (unntatt betalingsmidler) fratrukket ikke-rentebærende kortsiktig gjeld (unntatt betalbar skatt). Finansielle instrumenter bokført til virkelig verdi inngår ikke i arbeidskapitalen.

Book/bill er ordreinnngang dividert på driftsinntekter.

RRCM er Rolls-Royce Commercial Marine

CM er Commercial Marine (tidligere Rolls-Royce Commercial Marine)

AIM er Aerospace Industrial Maintenance Norway AS

KAMS er Kongsberg Aviation Maintenance Services AS (tidligere Aerospace Industrial Maintenance Norway AS)

Restruktureringskostnader er lønn og arbeidsgiveravgift ved avslutning av ansettelsesforhold (som etterlønn og gavepensjon) i forbindelse med nedbemanning. I tillegg kommer husleie og relaterte kostnader eller eventuelle engangsbetalinger ved avslutning av leieavtaler før leieavtalens utløp for arealer som fraflyttes, og enkelte andre kostnader relatert til restruktureringsprosessene.

Integrasjonskostnader er kostnader knyttet til å integrere Commercial Marine inn i Kongsberg Maritime.

Organisk vekst er endring i driftsinntekter eksklusive oppkjøpte selskaper.

